

Εκ μέρους του Προέδρου της Ισραηλιτικής Κοινότητας κ. Σαλιτιέλ και των μελών του Συμβουλίου χαιρετίζω την πρωτοβουλία αυτή και εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες του σεμιναρίου. Αυτή και παρόμοιες εκδηλώσεις συμπληρώνουν όμορφα την εικόνα των όσων γίνονται για τη διατήρηση της μνήμης. Καλές είναι οι τελετές, οι πολιτικές δηλώσεις και η επίσημη αποδοχή της σύγχρονης ιστορίας μας από την πλευρά του κράτους, αλλά Η ΟΥΣΙΑ βρίσκεται εδώ. Εδώ μέσα στις αίθουσες διδασκαλίας, στην έρευνα, τη μελέτη και τη διδασχή. Όλοι όσοι βρισκόμαστε σήμερα εδώ το ξέρουμε καλά αυτό, σ' αυτό έχουμε αφιερώσει τη ζωή μας.

Εγώ είμαι η Νέλλη Αρούχ, υπεύθυνη για την εβραϊκή επιμόρφωση των νέων αλλά και όλων των μελών της κοινότητας μας. Είμαι αυτό που ονομάζεται «δεύτερη γενιά» του Ολοκαυτώματος, καθώς οι γονείς μου, Θεσσαλονικείς κι οι δύο, ήταν επιζώντες του πολέμου. Η δική μου δεν είναι η τυπική ιστορία: Οι γονείς μου δεν πήγαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και εξόντωσης. Ο πατέρας μου, εντάχθηκε στον ΕΑΜ και πολέμησε με τους αντάρτες στον Παρνασσό. Και στάθηκε τυχερός και σώθηκε! Η μητέρα μου, νεότερη, κρύφτηκε με τους γονείς της και τις αδελφές της στο κέντρο της Θεσσαλονίκης, σε σπίτι χριστιανών συμπολιτών, που έγιναν οι σωτήρες τους.

Για όλους εμάς της 'δεύτερης γενιάς' ισχύει το γνωστό άσμα «πώς να κρυφτείς απ' τα παιδιά; Έτσι κι αλλιώς –παραφράζω λίγο- τα ...νιώθουν όλα!» Κάποιοι από τους γονείς μας μίλησαν πολύ, έτσι που κυρίως όσοι γεννήθηκαν τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια ομολογούν ότι κι «εμείς μέσα στο Άουσβιτς μεγαλώσαμε!» Κάποιοι από τους επιζώντες πάλι, δεν ήθελαν να φορτώσουν ή να φορτίσουν τα παιδιά τους με όλο τον πόνο, το φόβο, την αγωνία, την ταλαιπωρία, τον εξευτελισμό που έζησαν οι ίδιοι. Πώς όμως να κρυφτείς από τα παιδιά; Δεν μίλησαν, αλλά τα νιώσαμε. Πέρασαν στο υποσυνείδητό μας! Για μας, το Ολοκαύτωμα είναι βίωμα, δεν είναι ιστορία - είναι η ζωή που οι γονείς

μοιράστηκαν μαζί μας καθημερινά, με ή χωρίς λόγια. Το Ολοκαύτωμα είναι για μας από πάντα σημείο αναφοράς, είναι το όριο των ανθρώπινων αντοχών και της ανθρώπινης κατάντιας.

Σήμερα όμως καλούμαστε και επιλέγουμε συλλογικά, ως κοινωνία, να μην κρυφτούμε απ' τα παιδιά. Οι επιζώντες αφού κατάφεραν να σταθούν στα πόδια τους, να ξαναπιάσουν το νήμα της ζωής τους και να το υφάνουν ο καθένας με τον τρόπο του, είχαν το κουράγιο και την ανάγκη να μας αφήσουν μαρτυρίες. Οι ιστορικοί από τη μεριά τους ερευνούν, καταγράφουν, διαλευκάνουν, συμπεραίνουν. Κι οι εκπαιδευτικοί, θα πρέπει να ενημερωθούμε σε βάθος και σε πλάτος και κυρίως να στοχαστούμε πριν ξεδιπλώσουμε μπροστά στους μαθητές μας τη σύγχρονη ιστορία της πόλης μας, της χώρας και της ηπείρου μας.

Γιατί να διδάξουμε αυτή την ιστορία τρόμου και φρίκης; Τι θέλουμε να πετύχουμε; Ποιο είναι το πιο σημαντικό στοιχείο που θέλουμε να αποκομίσουν όσοι παρακολουθήσουν το μάθημα αυτό; Ερωτήσεις που μπορούν να απαντηθούν τόσο σε προσωπικό όσο και σε πιο γενικό επίπεδο, σημαντικές για την κατεύθυνση που θα δοθεί στη διδασκαλία.

Πώς να διδάξουμε το Ολοκαύτωμα; Μπορούμε ή θέλουμε να δημιουργήσουμε βίωμα; Θέλουμε να ξυπνήσουμε το νου, σίγουρα! Με την ψυχή όμως τι γίνεται; Πώς θα ακουμπήσουμε τις ενδότερες χορδές των παιδιών χωρίς να αναμοχλεύσουμε τις βαθύτερες υπαρξιακές ανησυχίες και ανασφάλειες τους; Χωρίς να δημιουργήσουμε εφιάλτες, δυσπιστία, μίσος; Ειδικά, σε μαθητές Ε' και Στ' δημοτικού που μπορούν να αντιληφθούν και να ταυτιστούν ακόμη, με τις προσωπικές μαρτυρίες των επιζώντων αλλά που μόλις και μπορούν να τις τοποθετήσουν σε ένα ευρύτερο ιστορικό πλαίσιο;

Τι θα επιλέξουμε να τονίσουμε; Ποια πλευρά θα φωτίσουμε; Το Ολοκαύτωμα έχει τόσες πλευρές, τόσα θέματα που δεν είναι δυνατόν να αναφερθούμε σε

όλα. Όταν χαράξουμε το σκεπτικό των μαθημάτων μας θα πρέπει να εστιάσουμε στα θέματα εκείνα που θα κεντρίσουν το ενδιαφέρον των μαθητών μας και θα είναι 'κατάλληλα' για την ηλικία τους, θέματα αλλά και μέθοδοι που θα τα βοηθήσουν να έχουν καλύτερη κατανόηση της πολύπλευρης ιστορίας.

Και η τελευταία ερώτηση που θα ήθελα να θέσω είναι αν μπορούμε ή αν πρέπει να κάνουμε αναφορές σε σημερινές καταστάσεις; Μπορούμε να κάνουμε συγκρίσεις; Η βιβλιογραφία λέει ότι μαθαίνοντας και αναλύοντας την ιστορία και τα συμβάντα, οι σχετικές συνδέσεις με τα επίκαιρα γεγονότα αναδύονται, είτε το θέλουμε, είτε όχι. Αυτό που θα πρέπει να αποφύγουμε είναι να ταιριάξουμε την ιστορία σε συγκεκριμένες δομές, π.χ. σ' ένα θρησκευτικό σχολείο να μην αναφερθεί ο διωγμός των ομοφυλόφιλων, ή σε κάποιο άλλο να παραλειφθεί ο αγώνας των αντιφρονούντων ή των κομμουνιστών, για ιδεολογικούς λόγους. Θα πρέπει δηλαδή να φροντίσουμε να ειπωθεί όλη η αλήθεια και όχι η μισή, υπηρετώντας άλλους, παράπλευρους σκοπούς.

Ευχή μου είναι τα ερωτήματα αυτά να συζητηθούν ώστε να σκεφτεί ο καθένας και να προσεγγίσει το θέμα με τον τρόπο που θα ταιριάζει στον ίδιο αλλά και στους μαθητές του. Γιατί, δεν θέλουμε πια να κρυφτούμε από τα παιδιά! Ίσα-ίσα θέλουμε να μιλήσουμε για το τέρας, ελπίζοντας ότι ξεσκεπάζοντας το, θα μπορέσουν οι σημερινοί και οι αυριανοί νέοι να το πολεμήσουν και να αντισταθούν σ' αυτό, καλύτερα από μας!

Καλή επιτυχία και πάλι στις εργασίες του σεμιναρίου και καλή δύναμη στον καθένα και στην κάθε μια!